EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2023 09 12
COM(2023) 533 final

2023/0323 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius

(Tekstas svarbus EEE)

{SEC(2023) 313 final} - {SWD(2023) 312 final} - {SWD(2023) 313 final} - {SWD(2023) 314 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Kasmet ES išrašoma apie 18 mlrd. sąskaitų faktūrų – daugiau nei 500 per sekundę[1]. Kad ES ekonomika, ypač mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ), būtų konkurencingesnės, būtini patikimi mokėjimų srautai.

Prekės dažnai tiekiamos ir paslaugos teikiamos atidėjus mokėjimą: tiekėjas (kreditorius) nustato klientui (skolininkui) sąskaitos faktūros apmokėjimo terminą (suteikia prekybos kreditą) po to, kai pristatomos prekės arba suteikiama sutartyje nurodyta paslauga. Pavėluoti mokėjimai – mokėjimai, kurie nebuvo atlikti per sutartą arba teisės aktuose nustatytą terminą. Jie daro poveikį visų sektorių įmonėms[2] ir visoms valstybėms narėms[3], o MVĮ patiria neproporcingai didelį poveikį[4].

Pagrindinė pavėluotų mokėjimų priežastis – stambaus kliento (skolininko) ir mažesnio tiekėjo (kreditoriaus) derybinės galios asimetrija. Dėl to tiekėjui dažnai tenka sutikti su nesąžiningais mokėjimo terminais ir sąlygomis. Skolininkams pavėluotas mokėjimas yra patraukli finansavimo forma, kuri skolininkui nieko nekainuoja, tačiau kainuoja kreditoriui. Padėtį dar labiau apsunkina tai, kad dabartinė ES teisinė sistema – Direktyva 2011/7/ES (Pavėluotų mokėjimų direktyva) – yra netinkama, nes joje trūksta pakankamų prevencinių priemonių ir tinkamų atgrasomųjų priemonių, o jos vykdymo užtikrinimo ir teisių gynimo mechanizmai yra nepakankami[5].

Peržiūrint Pavėluotų mokėjimų direktyvą stengiamasi pašalinti šiuos trūkumus siekiant galutinių tikslų – padidinti visų susijusių subjektų (valdžios institucijų, didelių įmonių ir MVĮ) mokėjimo drausmę ir apsaugoti įmones nuo neigiamo poveikio, kai vėluojama sumokėti pagal komercinius sandorius.

Pavėluotų mokėjimų direktyvos peržiūra įtraukta į Komisijos 2023 m. darbo programą pagal tikslą „Prie skaitmeninio amžiaus prisitaikiusi Europa“.

• Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Gerinti mokėjimų vykdymą pagal komercinius sandorius – vienas iš tikslų, nustatytų Komisijos komunikatuose „Naujosios 2020 m. pramonės strategijos atnaujinimas“[6] ir „Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategija“[7]. Atliekant peržiūrą taip pat atsižvelgiama į Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos rekomendacijas, pateiktas 2021 m. gruodžio mėn. priimtoje nuomonėje[8], ir į 2019 m. Europos Parlamento rezoliuciją[9]. Šia

---

1 Europos Komisija (2019). Sąskaitų faktūrų išrašymo taisyklių pagal Direktyvą 2006/112/EB vertinimo ataskaita. Galutinė ataskaita.
2 2022 m. Europos mokėjimo ataskaita.
3 2022 m. Europos mokėjimo ataskaita.
4 T. Nicolas, *Short-term financial constraints and SMEs' investment decision: evidence from the working capital channel*, *Small Business Economics* (2021).
5 Galutinė nuomonė, 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu).
6 COM(2021) 350 *final*.
7 COM(2020) 103 *final*.
8 Galutinė nuomonė, 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu).
9 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0042_LT.html

iniciatyva taip pat prisidedama prie komunikate „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“[10] nustatytų tikslų. Šia peržiūra iš tiesų siekiama užtikrinti sąžiningus komercinius sandorius, didinti MVĮ ir tiekimo grandinių atsparumą, skatinti plačiau taikyti skaitmenizaciją ir gerinti verslininkų finansinį raštingumą. Pavėluotų mokėjimų direktyva įtraukta į REFIT rezultatų suvestinę[11].

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pavėluotų mokėjimų direktyva glaudžiai susijusi su Direktyva dėl įmonių vienų kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje (NPP direktyva). Abiejų tekstų teisinis ryšys paaiškintas NPP direktyvos 17 ir 18 konstatuojamosiose dalyse ir 3 straipsnio 1 dalyje. NPP direktyva nedaro poveikio Pavėluotų mokėjimų direktyvoje nustatytoms taisyklėms, teisių gynimo priemonėms ir padariniams. Be to, Pavėluotų mokėjimų direktyvos nuostatos nedaro poveikio taisyklėms, žemės ūkio maisto produktų sektoriuje taikomoms vertės pasidalijimo susitarimams, mokėjimams pagal mokykloms skirtą programą arba tam tikriems mokėjimams vyno sektoriuje parduodant vynuoges, misą ir neišpilstytą vyną.

Pavėluotų mokėjimų direktyva reglamentuojami mokėjimai pagal komercinius sandorius tarp perkančiųjų organizacijų ir pagrindinių rangovų, taip pat tarp rangovų ir jų subrangovų. Direktyvos 2014/24/ES 71 straipsnio 3 dalyje ir Direktyvos 2014/25/ES dėl viešųjų pirkimų 88 straipsnio 7 dalyje numatyta galimybė valstybėms narėms nustatyti nuostatas dėl tiesioginių mokėjimų subrangovams.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 114 straipsnis yra tinkamas teisinis pagrindas šios iniciatyvos tikslams pasiekti. SESV 114 straipsnis yra tinkamas teisinis pagrindas priemonėms, kuriomis siekiama SESV 26 straipsnyje nustatytų tikslų (suderinti nacionalines nuostatas).

ES veiksmai būtini siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės būtų nustačiusios būtiniausias taisykles, kuriomis būtų užkertamas kelias pavėluotiems mokėjimams, taip pat būtų įdiegusios tinkamas vykdymo užtikrinimo ir atgrasomąsias priemones kovoti su pavėluotais mokėjimais ir turėtų tinkamas teisių gynimo priemones. Atsižvelgiant į tai, tikslinė ES intervencija pateikiant šį pasiūlymą atitinka subsidiarumo principą.

Dabartinė Pavėluotų mokėjimų direktyva yra pirmosios Pavėluotų mokėjimų direktyvos (Direktyvos 2000/35/EB) nauja redakcija, grindžiama Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu. Todėl jos peržiūra priklauso bendrai ES ir jos valstybių narių vyriausybių kompetencijai (pasidalijamajai kompetencijai).

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Pavėluoti mokėjimai daro poveikį visoms valstybėms narėms. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas mokėjimus atlikti nedelsiant, būtinos griežtos ir suderintos taisyklės. Įgyvendinant 27

[10] COM(2023) 168 *final.*

[11] https://op.europa.eu/webpub/com/refit-scoreboard/en/policy/10/10-6.html

nacionalinius sprendimus taisyklės veikiausiai nebūtų vienodos, bendroji rinka būtų suskaidyta, o tarpvalstybiniu mastu prekiaujančios įmonės patirtų didesnių išlaidų. ES veiksmai yra pagrįsti, nes pavėluotas mokėjimas daro poveikį visiems komerciniams sandoriams viešųjų pirkimų srityje ir tarp įmonių, nepaisant jų dydžio. Peržiūrint galiojančius ES teisės aktus sugriežtinti jų nuostatas galima tik ES lygmeniu.

ES veiksmai būtini, kad būtų nustatytos nuostatos dėl delspinigių ir kompensacijų, aiškesni mokėjimo pagal įmonių tarpusavio sandorius terminai, vykdymo užtikrinimo ir stebėsenos nuostatos ir užtikrinta sinergija su viešųjų pirkimų sistema.

- **Proporcingumo principas**

Planuojama iniciatyva neviršijama to, kas būtina jos tikslams pasiekti. Pagal ją įmonėms teks tik išlaidos, būtinos šiems tikslams pasiekti ir tiesioginiams žmonių, kuriems yra skirta (pvz., įmonių, ypač MVĮ), poreikiams patenkinti, kad būtų užkirstas kelias pavėluotam mokėjimui ir kad mokėjimai būtų atliekami nedelsiant.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pasirinkta priemonė yra reglamentas, kuriuo pakeičiama dabartinė Pavėluotų mokėjimų direktyva. Reglamentas turi daug privalumų, be kita ko, suteikia galimybių tvarkytis su tarpvalstybiniu pavėluotų mokėjimų aspektu. Priėmus reglamentą, pagrindiniai aspektai, pavyzdžiui, ilgiausias mokėjimų ir patikrinimo procedūrų terminas, delspinigių norma ir fiksuoto dydžio kompensacijos suma, bus vienodi visoje ES ir bus taikomi tiesiogiai. Kartu valstybėms narėms bus leidžiama dėl tam tikrų aspektų priimti griežtesnes nuostatas. Reglamente nustatomos prievolės, susijusios su vykdymo užtikrinimo institucijomis, tarpininkavimo sistemomis, kredito valdymu, finansinio raštingumo ugdymu ir nesąžininga sutarčių sudarymo praktika ir jų nuostatomis, tačiau valstybės narės jas galėtų papildyti pagal savo nacionalinės teisės aktus. Į naująjį reglamentą taip pat būtų įtrauktos Pavėluotų mokėjimų direktyvos nuostatos, kurioms peržiūra neturėjo įtakos.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

2015 m. atlikus Pavėluotų mokėjimų direktyvos *ex post* vertinimą[12] įvertintas jos aktualumas, veiksmingumas, efektyvumas, suderinamumas ir ES pridėtinė vertė. Padaryta išvada, kad direktyva yra aktuali ir veiksminga, o įmonės ar valdžios institucijos dėl jos nepatyrė didelių išlaidų. Tačiau taip pat pažymėta, kad kreditoriai, kuriems sumokama pavėluotai, baimindamiesi pakenkti komerciniams santykiams vengė ginti direktyva jiems suteikiamas teises. Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos 2021 m. nuomonėje[13] pateikta 10 rekomendacijų dėl trumpalaikių ir ilgalaikių priemonių pavėluotų mokėjimų problemai spręsti. Rekomenduotos trumpalaikės priemonės, be kita ko, buvo apibrėžti, kas laikoma labai nesąžininga praktika ir sąlygomis; išnagrinėti galimybę įrodinėjimo pareigą perkelti skolininkui, kad kreditoriams būtų lengviau įrodyti piktnaudžiavimą; skatinti MVĮ ginti savo teises teikiant konsultacijas ir informaciją apie mokėjimo terminus, mokėjimo terminų skaidrumo užtikrinimą ir savireguliavimą. Tarp rekomenduotų ilgalaikių priemonių buvo

[12] https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/400ecc74-9a54-11e5-b3b7-01aa75ed71a1

[13] Galutinė nuomonė, 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu).

pasiūlymai sutartinius mokėjimo terminus nustatyti ne ilgesnius kaip 30 dienų, kai didelė įmonė atlieka mokėjimą MVĮ, naudoti elektronines sąskaitas faktūras ir valdžios institucijoms vykdyti priežiūrą.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Komisija konsultavosi su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant valstybių narių valdžios institucijas, įmones, ypač MVĮ, ES ir nacionalines verslo asociacijas, privačius asmenis ir akademinius ekspertus. Konsultacijos apėmė kvietimą teikti informaciją, viešas konsultacijas, specialias konsultacijas su MVĮ (MVĮ darbo grupę), dvišalius pokalbius su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis ir diskusijas su valstybių narių atstovais. Gauta informacija panaudota rengiant pasiūlymą.

2023 m. sausio 12 d. – kovo 17 d. pagal kvietimą teikti informaciją gauti 137 suinteresuotųjų šalių atsakymai, o per viešas konsultacijas – 117 atsakymų[14]. 2023 m. sausio 26 d. – kovo 16 d. dirbusi MVĮ darbo grupė[15] gavo 939 atsakymus.

Komisija surengė dvišalių susitikimų su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis, atstovaujančiomis įmonėms, visų pirma MVĮ[16]. Pavėluoti mokėjimai taip pat aptarti 2023 m. kovo 21 d. ir gegužės 31 d. MVĮ atstovų tinklo posėdžiuose. 2022 m. spalio 10 d. ir 2023 m. sausio 13 d. surengti du posėdžiai su pavėluotų mokėjimų ekspertų grupe[17]. Didžioji dauguma suinteresuotųjų šalių patvirtino, kad pavėluoti mokėjimai daro didelį poveikį įmonėms, visų pirma MVĮ.

Beveik visos suinteresuotųjų šalių grupės, su kuriomis konsultuotasi, pareiškė pritariančios direktyvos peržiūrai. Vis dėlto kai kurios suinteresuotosios šalys nurodė, kad griežtesnės taisyklės prieštarauja Europos įmonių laisvei sudaryti sutartis. Dauguma suinteresuotųjų šalių pritarė politikos galimybei apriboti mokėjimo pagal įmonių tarpusavio sandorius terminą – geriausia iki 30 dienų. Sumanymui apriboti mokėjimo terminus prieštaravo tik kelios suinteresuotosios šalys. Daugelis suinteresuotųjų šalių pritarė politikos galimybei rengti mokymus kredito valdymo ir finansinio raštingumo klausimais ir įsteigti Europos mokėjimų stebėjimo centrą. Per konsultacijas paaiškėjo, kad delspinigiai ir kompensacijos už pavėluotus mokėjimus mokami retai. Suinteresuotosios šalys palankiai vertino galimybę nustatyti, kad delspinigiai būtų mokami automatiškai.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Rinkdama ir naudodama tiriamuosius duomenis, Komisija naudojosi esamų vertinimų ir ataskaitų rezultatais: Pavėluotų mokėjimų direktyvos *ex post* vertinimo[18], Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Pavėluotų mokėjimų direktyvos įgyvendinimo (ir pridėto Komisijos tarnybų darbinio dokumento)[19], Europos Parlamento rezoliucijos dėl

---

14 Atsiliepimai pateikiami čia: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13665-Paveluoti-mokejimai-ES-taisykliu-atnaujinimas_lt.

15 MVĮ darbo grupėje, kurios veikla organizuojama bendradarbiaujant su Europos įmonių tinklui priklausančiais Komisijos partneriais, Komisija turi galimybę tikslingai teirautis MVĮ nuomonės.

16 Šių posėdžių sąrašas pridedamas prie poveikio vertinimo.

17 Komisijos ekspertų grupių ir kitų panašių subjektų registras (europa.eu).

18 https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/400ecc74-9a54-11e5-b3b7-01aa75ed71a1

19 COM(2016) 534 *final*.

Pavėluotų mokėjimų direktyvos įgyvendinimo[20] ir Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos nuomonės dėl Pavėluotų mokėjimų direktyvos[21].

Taip pat buvo atsižvelgta į tyrimų ir apklausų rezultatus: Europos mokėjimų ataskaitų[22], MVĮ veiklos rezultatų apžvalgos ataskaitų[23], JRC tyrimų dėl pavėluotų mokėjimų ir įmonių[24], taip pat dėl spartesnių mokėjimų pagal įmonių tarpusavio sandorius ekonominio poveikio vertinimo[25], Europos Komisijos tyrimų dėl įmonių tarpusavio sandorių[26] ir dėl atsakingos mokėjimo kultūros kūrimo[27].

Komisija taip pat atsižvelgė į keletą neseniai priimtų Europos Teisingumo Teismo sprendimų. Siūlomame reglamento tekste aiškiai nurodoma, kad fiksuoto dydžio kompensacija turi būti mokama už kiekvieną sąskaitą faktūrą, o ne už kiekvieną sutartį, kaip nustatyta 2022 m. spalio 20 d. prejudiciniame sprendime C-585/20[28]. Tame pačiame sprendime Teismas taip pat paaiškino, kad prekių ar paslaugų patikrinimo arba priėmimo procedūra į sutartį įtraukiama tik jei tokia procedūra pateisinama dėl prekių ar paslaugų pobūdžio. Į siūlomą reglamentą taip pat įtrauktas 2020 m. sausio 28 d. sprendimas C-122/18, kuriame nurodyta, kad direktyva valstybėms narėms nustatyta prievolė apima reikalavimą jų valdžios institucijoms veiksmingai laikytis direktyvoje nustatytų mokėjimo terminų[29]. Galiausiai, remiantis 2016 m. gruodžio 15 d. prejudiciniu sprendimu C-256/15[30], jame aiškiai nurodoma data, kurią nustojami skaičiuoti delspinigiai.

- **Poveikio vertinimas**

2023 m. gegužės 10 d. išnagrinėjusi poveikio vertinimo ataskaitą, Reglamentavimo patikros valdyba 2023 m. gegužės 12 d. pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis[31]. Į Valdybos rekomendacijas buvo atsižvelgta galutinėje poveikio vertinimo redakcijoje. Vertinant poveikį išnagrinėtos įvairios politikos galimybės trims konkretiems tikslams pasiekti. Pagal pirmąjį tikslą „**užkirsti kelią pavėluoto mokėjimo atsiradimui**“ nustatytos politikos priemonės **(1 PG)** visų pirma skirtos derybų dėl komercinio sandorio etapui, nes dažnai sumokėti vėluojama dėl sutartyje nustatytų nepagrįstų arba nesąžiningų mokėjimo terminų. Įvertintos įvairios ilgiausio mokėjimo pagal įmonių tarpusavio sandorius termino galimybės, įskaitant ilgiausią patikrinimo procedūros, skirtos nustatyti, ar prekės arba paslaugos atitinka sutarties reikalavimus, trukmę. Taip pat, kaip prevencinė priemonė, įvertinta galimybė suteikti MVĮ daugiau galimybių gauti kredito valdymo ir finansinio raštingumo mokymų ir sudaryti joms

20 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0042_LT.html

21 Galutinė nuomonė, 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu).

22 https://www.intrum.com/publications/european-payment-report/

23 MVĮ veiklos rezultatų apžvalga (europa.eu).

24 https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121059

25 https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130205

26 https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/c8b7391b-9b80-11e8-a408-01aa75ed71a1

27 https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/cb4bc1bd-1467-11ed-8fa0-01aa75ed71a1

28 2022 m. spalio 20 d. Sprendimas *BFF Finance Iberia SAU / Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León*, C585/20, EU:C:2022:806 (OL C 53, 2021 2 15, p. 19), 42 ir 53 punktai.

29 2020 m. sausio 28 d. Sprendimas *Europos Komisija / Italijos Respublika*, C-122/18, EU:C:2020:41, 53 punktas.

30 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Drago Nemec / Slovėnijos Respublika*, C-256/15, EU:C:2016:954, 59 punktas.

31 https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-09/SEC_2023_313_1_IMPACT_ASSESSMENT_OPINION_EN_V2_P1_2888389.PDF
https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-09/SWD_2023_313_1_EN_resume_impact_assessment_part1_v3.pdf

palankesnes sąlygas naudotis tokiais mokymais. Pagal antrąjį tikslą, t. y. „**sudaryti palankesnes sąlygas mokėjimus atlikti laiku**“, nustatytomis politikos priemonėmis **(2 PG)** siekiama kovoti su pavėluotu mokėjimu užtikrinant, kad būtų taikomos mokėjimo taisyklės ir laikomasi mokėjimo terminų, tuo tikslu nustatant, kad mokėti delspinigius ir kompensaciją būtų privaloma, ir peržiūrint fiksuoto dydžio kompensacijos sumą. Taip pat įvertintos galimybės, susijusios su vykdymo užtikrinimu ir sinergija su viešųjų pirkimų procedūromis. Siekiant trečiojo tikslo „**stiprinti teisių gynimo mechanizmus, užtikrinti sąžiningas mokėjimo sąlygas ir suteikti galių įmonėms**“ nustatytomis politikos priemonėmis **(3 PG)** pirmiausia siekiama teisingumo ir užtikrinti galimybes naudotis veiksmingais teisių gynimo mechanizmais.

Tinkamiausia galimybė: iš vertinimo matyti, kad kiekviena galimybė gali būti naudinga, tačiau taip pat kelia tam tikrą riziką, jei bus įgyvendinama atskirai. Todėl tinkamiausias priemonių rinkinys apima veiksmingiausius 1, 2 ir 3 politikos galimybių variantus. Palyginti su kiekviena atskira politikos galimybe, priemonių rinkinys turi keletą pranašumų, taip pat juo iš esmės pašalinama kiekvienai iš jų būdinga rizika. Mokėjimo terminų apribojimas, kaip siūloma pagal 1a politikos galimybę, veikiausiai bus gerokai veiksmingesnis, jeigu kartu bus taikomos griežtos vykdymo užtikrinimo priemonės ir atgrasymo nuo vėlavimo sumokėti priemonės, kaip siūloma pagal 2a politikos galimybę. Automatinio delspinigių ir kompensacijos mokėjimo atgrasomoji galia padidės, kai bus panaikinta galimybė apeiti šias nuostatas suderėjus dėl nesąžiningai ilgų mokėjimo terminų. Pagal 3b politikos galimybę numatomos priemonės priemonių rinkiniui suteiks papildomos galios. Vertinant poveikį daroma konservatyvi prielaida, kad realu pavėluotų mokėjimų sumažinti 35 proc., sudėjus 23,4 proc. pavėluotų mokėjimų sumažinimą pagal 1 PG, 17,8 proc. pagal 2 PG ir 5,5 proc. pagal 3 PG, darant prielaidą, kad skirtingos politikos galimybės šiek tiek iš dalies sutampa. Įvertinus politikos galimybę, susijusią su teisės akto forma, daroma išvada, kad geriausia forma yra reglamentas.

Tinkamiausias politikos priemonių rinkinys 1a + 2a + 3b
Mokėjimo pagal įmonių tarpusavio sandorius terminai apribojami iki 30 dienų.
Patikrinimo arba priėmimo procedūros trukmė apribojama iki 30 dienų (nukrypti leidžiančių nuostatų netaikoma).
ES valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas gauti kredito valdymo ir finansinio raštingumo mokymų, be kita ko, susijusių su MVĮ skirtomis skaitmeninėmis mokėjimo priemonėmis.
Delspinigiai nustatomi automatiškai (panaikinama teisės į delspinigius sąvoka) ir aiškiai nurodoma diena, kurią nustojama skaičiuoti delspinigius.
Fiksuoto dydžio kompensacija nustatoma už kiekvieną pavėluotai apmokėtą sandorį ir padidinama iki 50 EUR, atsižvelgiant į infliaciją.
ES valstybės narės turi paskirti institucijas, kurios būtų atsakingos už teisės aktų vykdymo užtikrinimą, savo iniciatyva arba gavusios skundų vykdytų tyrimus ir būtų įgaliotos skirti administracines sankcijas ir skelbti pažeidėjų pavardes (pavadinimus). Siekiant veiksmingiau užtikrinti vykdymą naudojamos skaitmeninės priemonės.
Darbų viešojo pirkimo sutarčių atveju perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai turi patikrinti, ar pagrindiniam rangovui sumokėta suma perduota tiesioginiams subrangovams.
ES valstybės narės turi sukurti nacionalinę tarpininkavimo sistemą su mokėjimais susijusiems ginčams dėl komercinių sandorių spręsti.
ES valstybės narės nesąžiningų sutarčių sąlygų ir praktikos klausimą turi spręsti pagal savo nacionalinę teisę.

Dėl tinkamiausio priemonių rinkinio įmonės patirs tam tikrų vienkartinių išlaidų. Apribojus mokėjimo terminus iki 30 dienų ir nustačius privalomą delspinigių mokėjimą, susidaro vienkartinių koregavimo išlaidų, nes reikės atnaujinti standartines sąlygas, kad jos atitiktų ilgiausius mokėjimo terminus (56,1 mln. EUR) ir pakoreguotas kompensacijų sumas (243 mln. EUR). Tačiau jei abi politikos galimybės bus priimtos kartu, abu pakeitimus galima padaryti vienu koregavimu (243 mln. EUR). Pagal tinkamiausią priemonių rinkinį skolininkai patirtų pasikartojančių vykdymo užtikrinimo išlaidų, susijusių su automatiniu kompensacijos mokėjimu (228,3 mln. EUR delspinigių, 3,23 mlrd. EUR mokesčių), – tačiau iš to tiesiogiai naudos gauna kreditoriai, – taip pat pasikartojančių vykdymo užtikrinimo išlaidų, susijusių su tiesioginio reguliavimo baudomis (136,8 mln. EUR). Šių išlaidų galima visiškai išvengti, jeigu įmonės laikysis taisyklių ir mokėjimus atliks laiku. Bendra grynoji ekonominė nauda bus teigiama, nes pinigų srautai taps labiau nuspėjami ir įmonėms bus lengviau juos valdyti. Darbų viešojo pirkimo sutarčių pagrindinių rangovų administracinės išlaidos, susijusios su mokėjimo subrangovams įrodymų pateikimu, visoje ES sudaro 2,2 mln. EUR.

Tinkamiausia galimybė valdžios institucijoms bus naudinga keliais aspektais. Daugiausia naudos duos tai, kad, kaip numatoma, apskritai sumažės pavėluotų mokėjimų, taigi bus mažiau bankrotų ir su tuo susijusių išlaidų valstybės biudžetui. Kaip skaičiuojama, iki 136,8 mln. EUR siekiančios administracinės baudos, kurias nacionalinės vykdymo užtikrinimo institucijos gali surinkti iš pavėluotai mokėjimus atliekančių įmonių, taip pat gali padėti padengti vykdymo užtikrinimo institucijų išlaidas. Be to, pagal 3b politikos galimybę numatomos tarpininkavimo sistemos valdžios institucijoms turėtų būti naudingos tiek tiesiogiai (jeigu valdžios institucija nori išspręsti ginčą su tiekėju), tiek netiesiogiai (nes palengvėja našta teismų sistemai).

Valdžios institucijos patirs tam tikrų išlaidų. Suteikiant galimybę gauti kredito valdymo ir finansinio ir (arba) skaitmeninio raštingumo mokymų patiriama tam tikrų koregavimo išlaidų, kurios priklauso nuo to, kaip valstybės narės struktūrizuoja savo paramą, todėl tiksliai įvertinti išlaidų neįmanoma. Skaičiuojama, kad pasikartojančios vykdymo užtikrinimo išlaidos dėl automatinio kompensacinių delspinigių ir mokesčių mokėjimo pagal valdžios sektoriaus ir įmonių sandorius sudarys atitinkamai 37,2 mln. EUR ir 0,53 mlrd. EUR per metus. Šių išlaidų galima išvengti mokėjimus atliekant laiku. Standartinių sutarčių sąlygų peržiūra įtraukiant naujus kompensacinius mokesčius kiekvienai įstaigai atsieis po 10 EUR, kaip ir pagal 2 politikos galimybę. Valstybės narės, kuriose nėra vykdymo užtikrinimo institucijų ar tarpininkavimo sistemų, turės jas įsteigti ir užtikrinti jų veikimą, taigi jų pasikartojančios vykdymo užtikrinimo išlaidos ES sudarys 60–65 mln. EUR per metus (vykdymo užtikrinimo įstaigų) ir 10–40 mln. EUR per metus (tarpininkavimo paslaugų). Patikrinti, ar pagal viešųjų pirkimų direktyvas sudarius darbų viešojo pirkimo sutartis subrangovams mokama laiku, valstybės narės gali savo nuožiūra; tokiu atveju papildomų išteklių galimoms pasikartojančioms vykdymo užtikrinimo išlaidoms nereikėtų.

Ši iniciatyva padeda siekti kelių darnaus vystymosi tikslų (DVT). Netiesiogiai prisidedant prie ekonomikos augimo, ja bendrojoje rinkoje bus kuriama geresnė verslo aplinka (8 DVT). Per konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis patvirtinta, kad pavėluotas mokėjimas yra pagrindinė priežastis, dėl kurios kyla nerimas ir įtampa ir mažėja pasitikėjimas rinka. Didinant galimybes ir sudarant palankesnes sąlygas naudotis kredito valdymo priemonėmis ir ugdyti finansinį raštingumą gerinama švietimo kokybė (4 DVT). Didinant MVĮ galimybes naudotis finansinėmis paslaugomis, įskaitant įperkamus kreditus, ir sudarant joms palankesnes sąlygas įsitraukti į vertės grandines ir rinkas, atsiranda daugiau sąžiningumo, taigi ši peržiūra padeda siekti ir 9 DVT. Ši peržiūra atitinka 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119 nustatytus poveikio klimatui neutralumo tikslus.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Siūlomu reglamentu padėtis bus supaprastinta taikant vienodą ir privalomą požiūrį į kovą su pavėluotais mokėjimais, kuris galiotų bet kokio dydžio įmonėms, netaikant išimčių MVĮ. Visos priemonės parengtos turint omenyje MVĮ, bet galiausiai jos bus naudingos bet kokio dydžio įmonėms. Vis dėlto, kadangi labai mažoms įmonėms pavėluoti mokėjimai turi didesnį poveikį nei kitoms MVĮ, numatoma nauda veikiausiai pasireikš pagerėjusiais įmonių, kuriose dirba nuo nulio iki devynių darbuotojų, veiklos rezultatais.

Supaprastinimas bus naudingas, nes nustačius griežtus ir vienodus mokėjimo terminus derybos truks trumpiau. Apribojus mokėjimo terminus sumažės mažesnių rinkos dalyvių „baimės veiksnys“, dėl kurio jie bendraudami su didesniais rinkos dalyviais šiuo metu dažnai sutinka su nesąžiningais mokėjimo terminais. Tikimasi, kad ši nuostata bus tiesiogiai naudinga bent 30 proc. ES MVĮ. Suderinus mokėjimo terminų apribojimą ir atgrasomąsias priemones, pavyzdžiui, nustačius, kad delspinigiai ir (didesnė) kompensacija būtų mokami automatiškai, turėtų sumažėti pavėluotai apmokamų sąskaitų faktūrų, taip pat gerokai sumažėti išlaidos, susijusios su atitinkamais rūpesčiais, ir sutrumpėti su vėluojančiais mokėtojais gaištamas laikas. Apskaičiuota, kad siekdama gauti pavėluotus mokėjimus įmonė per metus sugaišta nuo 5 darbuotojo darbo dienų Vokietijoje iki daugiau nei 15 dienų Ispanijoje[32]. Net remiantis labai konservatyviomis prielaidomis, atgrasius nuo pavėluoto mokėjimo, 27 ES valstybių narių ekonomikoje iš viso per metus būtų galima sutaupyti 27,4 mln. darbo valandų, kurios atitiktų 5 845,4 mln. EUR.

Apribojus mokėjimo terminą ir patikrinimo procedūros trukmę, būtų lengviau prognozuoti pinigų srautus. Be to, pasiūlymu finansinė našta ir išlaidos bus paskirstytos sąžiningai, užtikrinant, kad kiekviena įmonė susimokėtų už jai reikalingas naudotinas lėšas. Dabartinėmis sąlygomis mažesnėms įmonėms arba įmonėms, kurių padėtis rinkoje silpnesnė, siekiant gauti finansavimą tenka labai didelė administracinė našta, o ši kaina įtraukiama nustatant jų rizikingumą. Tuo pat metu įmonės, kurių padėtis mažiau rizikinga ir kurioms gauti finansavimą lengviau ir pigiau, dėl pavėluotų mokėjimų be rūpesčių naudojasi komerciniu kreditu.

Galiausiai dėl šio pasiūlymo įmonėms bus lengviau ginti savo teises, nes bus sudarytos palankesnės sąlygos naudotis veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis remiantis tarpininkavimu, o šiuo metu vienintelė galimybė yra teismo procesas, kuris dažnai yra brangesnis ir užtrunka ilgiau. Tarpininkavimas leistų įmonėms išvengus teismo bylų kasmet sutaupyti 27 mln. EUR.

- **Poveikis konkurencingumui**

Pasiūlymas veikiausiai turės teigiamą poveikį kainomis ir (arba) sąnaudomis ir inovacijomis grindžiamam konkurencingumui. Bendram pinigų srautui padidėjus, tapus stabilesniam ir labiau nuspėjamam, įmonės turės daugiau naudotinų lėšų investuoti į inovacijas arba galės sumažinti vartotojams perkeliamą sąnaudų dalį. Sumažės finansavimo išlaidos, nes bankai tiesiogiai finansuoja savo klientų riziką. Be to, dėl siūlomos iniciatyvos sąlygos vykdyti verslą taptų nuspėjamesnės ir taip būtų sukurta palankesnė verslo aplinka. Nauda numatoma visiems rinkos dalyviams, bet MVĮ patirs didesnį poveikį nei didelės įmonės. Didelės įmonės dažniau vėluoja sumokėti nei MVĮ, todėl labiau tikėtina, kad joms teks dalis pagal tinkamiausią politikos galimybę nustatytų išlaidų.

[32] https://www.sage.com/en-gb/blog/wp-content/uploads/sites/10/2017/12/Domino-Effect-Late-Payments-Research-Sage.pdf

Tarptautinio konkurencingumo požiūriu importo ar eksporto sandorius vykdančioms įmonėms tenka susidurti su mokėjimo terminų neatitikimais (tarp jų mokėtinų ir gautinų sumų). Įmonės turės valdyti dėl tokių neatitikimų kylančią riziką, pavyzdžiui, su savo tarptautiniais partneriais susitardamos dėl sutarčiai taikytinos teisės, pagal kurią bus nustatyta, kuri šalis prisiima tokią riziką. Tuomet ta šalis turi rasti tinkamą būdą finansuoti tą neatitikimą. Šioje srityje daroma prielaida, kad rizikos, įskaitant riziką, kad nebus sumokėta, klausimus rinkos sąlygomis sprendžia prekybos finansavimo teikėjai (pavyzdžiui, grynųjų pinigų avansu, akredityvu, atviromis sąskaitomis arba siuntomis[33]). Šiais prekybos finansavimo sprendimais gerokai sumažinamas privalomo mokėjimo terminų apribojimo poveikis.

Rizika, kad tarptautiniuose sandoriuose įmonės sistemingai pagal ES nepriklausančių šalių teisės aktus rinksis ilgus mokėjimo terminus siekdamos nurungti ES taisyklių besilaikančias įmones, taip pat laikoma nedidele. Daugelis ES šalių partnerių, kaip antai Kanada, JAV, Turkija ir Jungtinė Karalystė, jau taiko teisės aktus dėl pavėluotų mokėjimų. Šis scenarijus iš tiesų nepasitvirtino ES, kur kai kurios šalys, pavyzdžiui, Nyderlandai, priėmė griežtesnius teisės aktus dėl mokėjimų nei kitos.

- **Įtraukti IRT pokyčiai**

Pavėluotų mokėjimų direktyva įsigaliojo kur kas mažiau skaitmeniniame pasaulyje. Per 10 jos įgyvendinimo metų skaitmeninimas padarė didžiulį poveikį visiems visuomenės aspektams, be kita ko, tam, kaip įmonės valdomos, ir pakeitė būdus, kaip įmonės informuoja apie savo produktus ir paslaugas arba jais prekiauja. Šiame pasiūlyme nustatytos priemonės atitinka šią šiuolaikinę formą, taigi yra „standartiškai skaitmeninės“.

Skaitmeninės priemonės ir sprendimai atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant tam tikras siūlomas priemones ir turės įtakos jų įgyvendinamumui ir ekonominiam efektyvumui. Tai pasakytina apie prievolę paskirti įstaigas, atsakingas už mokėjimo taisyklių laikymosi užtikrinimą. Valstybių narių taip pat prašoma skatinti MVĮ naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, kurios padeda greičiau gauti mokėjimus, ir sudaryti joms palankesnes sąlygas dalyvauti finansinio raštingumo ir kredito valdymo mokymuose, be kita ko, mokymuose, kaip naudotis skaitmeninėmis mokėjimo priemonėmis.

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymas padės įgyvendinti Pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnį dėl laisvės užsiimti verslu. Nedelsiant atliekami mokėjimai didina pasitikėjimą rinka ir skatina verslumą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Numatoma, kad pasiūlymas turės tam tikrą poveikį valstybių narių biudžetui. Šis poveikis aprašytas atitinkamame poveikio vertinimo skirsnyje.

Numatoma, kad pasiūlymas ES biudžetui poveikio neturės. Dabartinis ES mokėjimų stebėjimo centras[34] galėtų remti pasiūlyme numatytą stebėseną naudodamas turimus išteklius.

---

33 https://www.trade.gov/methods-payment

34 https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/late-payment-directive/eu-payment-observatory_en#:~:text=The%20EU%20Observatory%20of%20Payments,commercial%20transactions%20in%20the%20EU

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Iniciatyvos sėkmingumas bus vertinamas pagal tai, ar pasiekti šie tikslai:

- 35 proc. sumažinti įmonių, kurios nurodo, kad dėl pavėluotų mokėjimų patiria problemų (pažanga bus vertinama pagal visoms įmonėms taikomą lyginamąją vertę, nustatytą pagal 2022 m. įmonių galimybių gauti finansavimą tyrimą: tikslas yra 28 proc., o atskaitos vertė – 43 proc.);
- 35 proc. sumažinti kiekvienos atskiros dydžio kategorijos įmonių, kurios nurodo, kad dėl pavėluotų mokėjimų patiria problemų (pažanga bus vertinama pagal atitinkamų dydžio kategorijų įmonėms taikomas atskaitos vertes, nustatytas pagal 2022 m. įmonių galimybių gauti finansavimą tyrimą: tikslas yra 26–31 proc., o atskaitos vertės – 40–47 proc.).

Komisija stebės ir įvertins politikos galimybių poveikį pavėluotiems mokėjimams praėjus ketveriems metams nuo siūlomo reglamento įsigaliojimo. ES taisyklių taikymas ir jų poveikis galėtų būti stebimi metinėse ataskaitose, kurias valstybės narės rengtų savo iniciatyva, o jas papildytų trečiųjų šalių rengiamos privačiojo sektoriaus ataskaitos. Tokiose ataskaitose paprastai pateikiama išsamios informacijos apie mokėjimų pagal įmonių tarpusavio sandorius vykdymą valstybėse narėse ir ES taisyklių laikymąsi, taip pat apie vykdymo užtikrinimo institucijų veiklą, pavyzdžiui, gautų skundų skaičių ir pradėtų tyrimų skaičių. Metines ataskaitas turėtų aptarti Komisija ir nacionalinės kompetentingos institucijos. Dabartinis ES mokėjimų stebėjimo centras prireikus taip pat galėtų padėti teikdamas temines ataskaitas.

Daugiau informacijos, įskaitant nebaigtinį galimų stebėsenos rodiklių sąrašą, pateikiama poveikio vertinimo 24 priede.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnyje (Taikymo sritis) patvirtinama dabartinė taikymo sritis ir aiškiai nurodoma, kad reglamentas nebus taikomas mokėjimams pagal sandorius su vartotojais, kompensacijos už žalą mokėjimams ir mokėjimams, susijusiems su skolomis, kurioms taikomos nemokumo procedūros, įskaitant skolų restruktūrizavimo procedūras. Dabartinėje Pavėluotų mokėjimų direktyvoje visos šios išimtys paminėtos, tačiau naujajame tekste jos nurodomos aiškiau, nes visos išvardijamos 1 straipsnyje.

2 straipsnyje (Apibrėžtys) paliekama dauguma dabartinės direktyvos apibrėžčių ir įtraukiamos naujos sąvokų „priėmimo arba patikrinimo procedūra“, „skolininkas“ ir „kreditorius“ apibrėžtys.

3 straipsnis (Mokėjimo laikotarpiai) yra griežtesnis už dabartinės direktyvos 3 ir 4 straipsnius, nes mokėjimo laikotarpis ir priėmimo arba patikrinimo procedūros trukmė nustatomi ne ilgesni nei 30 dienų, taip pat panaikinamos nuorodos į labai nesąžiningos praktikos ir sąlygų sąvoką.

Panaikinamos išimtys, pagal kurias sveikatos priežiūros įstaigoms ir ekonominę veiklą vykdančioms valdžios institucijoms taikomas 60 dienų ilgiausias mokėjimo laikotarpis, kaip nustatyta dabartinės direktyvos 4 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose.

Straipsnyje aiškiai nurodoma, kad šio reglamento nuostatos nedaro poveikio trumpesniems laikotarpiams, kurie gali būti numatyti nacionalinėje teisėje.

4 straipsnis (Mokėjimai subrangovams vykdant viešuosius pirkimus) – nauja nuostata, kuria siekiama palaikyti mokėjimų perdavimą tiekimo grandinėje pagal darbų viešojo pirkimo sutartis, nustatant reikalavimą pagrindiniam rangovui įrodyti, kad tiesioginiams subrangovams buvo sumokėta.

5 straipsnis (Delspinigiai) yra nauja nuostata. Šiame straipsnyje, kuris yra grindžiamas dabartinės direktyvos 3 ir 4 straipsnių nuostatomis, aiškiai nurodoma, kad, kai įvykdomos būtinos sąlygos, delspinigiai už pavėluotą mokėjimą skaičiuojami automatiškai. Jame taip pat reikalaujama, kad skolininkas pateiktų kreditoriui visą jam reikalingą informaciją, kad būtų galima priimti sąskaitą faktūrą. Naujajame 5 straipsnyje taip pat aiškiai nurodoma, kad, laikantis teismų praktikos, delspinigiai skaičiuojami tol, kol sumokama pagrindinė suma.

6 straipsnis (Delspinigių norma) yra naujas. Juo suderinama delspinigių už pavėluotą mokėjimą norma.

7 straipsnis (Mokėjimo grafikai) atitinka dabartinės direktyvos 5 straipsnyje išdėstytas nuostatas.

8 straipsnis (Išieškojimo išlaidų kompensavimas) atitinka dabartinės direktyvos 6 straipsnį. Juo fiksuotos sumos kompensacija suderinama su infliacija ir aiškiai nurodoma, kad ši fiksuotoji suma mokama už kiekvieną pavėluotai apmokėtą atskirą sandorį.

9 straipsnis (Niekinės sutarties sąlygos ir praktika) yra naujas. Juo pakeičiamas dabartinės direktyvos 7 straipsnis. Juo panaikinama sąvoka „labai nesąžininga“ ir išvardijamos pagal reglamentą niekinėmis laikytinos praktikos.

10 straipsnis (Nuosavybės teisės išlaikymas) atitinka dabartinės direktyvos 9 straipsnį.

11 straipsnis (Skaidrumas) atitinka dabartinės direktyvos 8 straipsnį.

12 straipsnis (Išieškojimo procedūros neginčytinų reikalavimų atveju) atitinka dabartinės direktyvos 10 straipsnį.

13 straipsnis (Vykdymo užtikrinimo institucijos) yra naujas. Jame nurodyta, kad valstybės narės privalo paskirti nacionalines institucijas, atsakingas už reglamento vykdymo užtikrinimą, o šios turi bendradarbiauti su Komisija ir kitomis atitinkamomis nacionalinėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis.

14 straipsnis (Vykdymo užtikrinimo institucijų įgaliojimai) yra naujas. Jame nurodomi įgaliojimai, kuriuos vykdymo užtikrinimo institucijos turi turėti, kad užtikrintų reglamento vykdymą.

15 straipsnis (Skundai ir konfidencialumas) yra naujas. Jame nustatomos sąlygos, kuriomis kreditoriai ir kreditorių asociacijos gali teikti skundus dėl pavėluotų mokėjimų, taip pat su skundais susijusios vykdymo užtikrinimo institucijų prievolės.

16 straipsnis (Alternatyvus ginčų sprendimas) yra naujas. Juo skatinama savanoriškai naudotis veiksmingais ir nepriklausomais alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmais, kad kreditorių ir skolininkų ginčai būtų sprendžiami greičiau, nepakenkiant jų komerciniams santykiams.

17 straipsnis (Skaitmeninės priemonės, kredito valdymas ir finansinio raštingumo mokymas) yra naujas. Juo siekiama garantuoti, kad užtikrinant reglamento vykdymą būtų naudojamos skaitmeninės priemonės, taip pat būtų skatinama naudotis MVĮ skirtomis kredito valdymo priemonėmis ir finansinio raštingumo mokymais, kad pavėluotų mokėjimų būtų mažiau.

18 straipsnis (Ataskaita) atitinka dabartinės direktyvos 11 straipsnį; jame nustatyta, kad praėjus 4 metams po reglamento įsigaliojimo Komisija turi pateikti jo įgyvendinimo ataskaitą.

19 straipsnis (Panaikinimas) atitinka dabartinės direktyvos 13 straipsnį, pritaikytą reglamentui.

20 straipsnis (Įsigaliojimas ir taikymas) atitinka dabartinės direktyvos 14 straipsnį, pritaikytą reglamentui.

2023/0323 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[1],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

1) ekonominės veiklos vykdytojai vidaus rinkoje kitiems ekonominės veiklos vykdytojams ir valdžios institucijoms dažniausiai tiekia prekes ir teikia paslaugas atidėdami mokėjimą, t. y. tiekėjas duoda klientui laiko apmokėti sąskaitą faktūrą, kaip yra susitarta šalių, nurodyta tiekėjo sąskaitoje faktūroje arba nustatyta teisės aktuose;

2) daug mokėjimų pagal ekonominės veiklos vykdytojų tarpusavyje arba su valdžios institucijomis sudarytus komercinius sandorius atliekama vėliau, nei nurodyta sutartyje arba nustatyta bendrosiose komercinėse sąlygose arba teisės aktuose;

3) pavėluoti mokėjimai daro tiesioginį poveikį likvidumui ir pinigų srautų nuspėjamumui, todėl reikia daugiau apyvartinio kapitalo, o įmonė turi mažiau galimybių gauti išorės finansavimą. Dėl to paveikiamas konkurencingumas, mažėja našumas, tenka atleisti darbuotojų, didėja nemokumo ir bankroto tikimybė ir kyla esminių kliūčių augti. Žalingas pavėluotų mokėjimų poveikis plinta tiekimo grandinėse, nes mokėjimo vėlavimas dažnai perkeliamas tiekėjams. Tokie neigiami padariniai turi didelį poveikį mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), kurios kliaujasi nuolatiniais ir nuspėjamais pinigų srautais. Taigi dėl neigiamų ekonominių ir socialinių padarinių pavėluotas mokėjimas Sąjungos ekonomikai kelia problemų;

4) nors Europos Parlamento ir Tarybos reglamentais (EB) Nr. 805/2004[2], (EB) Nr. 1896/2006[3], (EB) Nr. 861/2007[4] ir (ES) Nr. 1215/2012[5] jau sudarytos palankesnės

---

1 OL C , , p. .

2 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 805/2004, sukuriantis neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004 4 30, p. 15).

3 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą (OL L 399, 2006 12 30, p. 1).

4 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą (OL L 199, 2007 7 31, p. 1).

sąlygos teikti su pavėluotu mokėjimu susijusius teisminius ieškinius, siekiant atgrasyti nuo pavėluoto mokėjimo, atliekamo pagal komercinius sandorius, būtina nustatyti papildomų nuostatų;

5) įmonės turėtų turėti galimybę visoje vidaus rinkoje prekiauti tokiomis sąlygomis, kuriomis būtų užtikrinta, kad tarpvalstybinės operacijos nebūtų rizikingesnės nei pardavimai vidaus rinkoje. Vidaus ir tarpvalstybinėms operacijoms taikant iš esmės skirtingas taisykles būtų iškraipyta konkurencija;

6) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/7/ES[6] nustatytos kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, taisyklės. 2019 m. Europos Parlamentas nustatė keletą tos direktyvos trūkumų. Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategijoje[7] raginama MVĮ užtikrinti aplinką, kurioje nebūtų vėluojama sumokėti, ir stiprinti Direktyvos 2011/7/ES vykdymo užtikrinimą. 2021 m. Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos nuomonėje pabrėžtos esminės tos direktyvos įgyvendinimo problemos. Įgyvendinant šias iniciatyvas nustatyti pagrindiniai trūkumai susiję su: neaiškiomis nuostatomis dėl sąvokos „labai nesąžininga“, susijusiomis su mokėjimo pagal įmonių tarpusavio sandorius terminais, nesąžininga mokėjimo praktika, taip pat priėmimo ir patikrinimo procedūrų terminais; fiksuoto dydžio kompensacija; mokėjimo pagal valdžios sektoriaus ir įmonių sandorius ir įmonių tarpusavio sandorius terminams taikomų taisyklių asimetrija; tuo, kad nenustatytas ilgiausias mokėjimo terminas pagal įmonių tarpusavio komercinius sandorius; nepakankama atitikties ir vykdymo užtikrinimo stebėsena; tuo, kad nėra priemonių kovoti su informacijos asimetrija ir priemonių, kad kreditoriai galėtų imtis veiksmų prieš savo skolininkus, taip pat tuo, kad trūksta sinergijos su viešųjų pirkimų sistema;

7) siekiant pašalinti tuos trūkumus, Direktyva 2011/7/ES turėtų būti pakeista;

8) turėtų būti nustatytos nuostatos, kuriomis būtų užkirstas kelias pavėluotiems mokėjimams, atliekamiems pagal komercinius sandorius, kuriuos sudaro prekių tiekimas ar paslaugų teikimas už atlygį, neatsižvelgiant į tai, ar jie vykdomi tarp įmonių, ar tarp įmonių ir perkančiųjų organizacijų ar subjektų, kai pastarieji yra skolininkai, atsižvelgiant į tai, kad tos perkančiosios organizacijos ar subjektai tvarko didelę dalį įmonėms skirtų mokėjimų;

9) darbų viešojo pirkimo sutartims ir statybos bei inžinerijos darbams labai dažnai taikomi pernelyg ilgi mokėjimo terminai ir vėluojama sumokėti. Todėl šis reglamentas turėtų būti taikomas ir šiai veiklai;

10) šis reglamentas neturėtų būti taikomas sandoriams su vartotojais, kompensacijos už žalą mokėjimams, įskaitant draudimo bendrovių mokėjimus, ir mokėjimo prievolėms, kurios gali būti atšauktos, atidėtos ar panaikintos pagal nemokumo procedūrą ar restruktūrizavimo procedūrą, įskaitant prevencinio restruktūrizavimo procedūras pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1023[8], arba atsižvelgiant į tokias procedūras;

---

5 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012 12 20, p. 1).

6 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius (OL L 48, 2011 2 23, p. 1).

7 COM(2020) 103 *final*.

8 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo,

11) pavėluotas mokėjimas yra sutarties pažeidimas, kuris skolininkams yra finansiškai patrauklus dėl to, kad delspinigių už pavėluotus mokėjimus normos mažos arba apskritai netaikomos, o teisių gynimo procedūros lėtos. Norint pakeisti šią tendenciją ir atgrasyti nuo vėlavimo sumokėti, būtina ryžtingai keisti mokėjimo kultūrą, kad mokėjimai būtų atliekami nedelsiant, be kita ko, nustatyti, kad teisės taikyti delspinigius už pavėluotus mokėjimus atsisakymas būtų niekinis. Todėl sutartyje nustatyti mokėjimo laikotarpiai turėtų būti ne ilgesni kaip 30 kalendorinių dienų tiek pagal įmonių tarpusavio sandorius, tiek pagal valdžios sektoriaus sandorius su įmonėmis, kai skolininkas yra valdžios institucija;

12) priėmimo arba patikrinimo procedūros, skirtos nustatyti, ar pristatytos prekės arba suteiktos paslaugos atitinka sutartyje nustatytus reikalavimus, taip pat patikrinti, ar sąskaita faktūra yra teisinga ir atitinka taisykles, dažnai naudojamos siekiant tyčia vilkinti mokėjimo laikotarpį. Todėl jų įtraukimas į sutartį turėtų būti objektyviai pagrįstas dėl konkretaus atitinkamos sutarties pobūdžio arba dėl tam tikrų jos ypatybių[9]. Taigi turėtų būti galima tokią patikrinimo arba priėmimo procedūrą sutartyje nustatyti tik jei tai numatyta nacionalinėje teisėje, kai to reikia dėl ypatingo prekių ar paslaugų pobūdžio. Kad priėmimo arba patikrinimo procedūra nebūtų naudojama mokėjimo laikotarpiui vilkinti, sutartyje turėtų būti aiškiai aprašytos tokios procedūros detalės, įskaitant jos trukmę. Tuo pačiu tikslu skolininkas turėtų pradėti patikrinimo arba priėmimo procedūrą iš karto, kai iš kreditoriaus gauna prekes ir (arba) paslaugas, kurios yra komercinio sandorio objektas, neatsižvelgdamas į tai, ar kreditorius išrašė sąskaitą faktūrą ar lygiavertį mokėjimo prašymą. Kad nekiltų sunkumų siekti šio reglamento tikslų, tikslinga nustatyti ilgiausią priėmimo arba patikrinimo procedūros trukmę;

13) šiuo reglamentu neturėtų būti trukdoma nustatyti trumpesnius laikotarpius, kurie gali būti numatyti nacionalinėje teisėje ir kurie yra palankesni kreditoriui;

14) viešieji pirkimai gali atlikti svarbų vaidmenį gerinant mokėjimų vykdymą. Todėl turėtų būti užtikrinta didesnė viešųjų pirkimų politikos ir taisyklių sinergija su tikslais užtikrinti, kad mokėjimai būtų atliekami nedelsiant. Ypač viešųjų statybos darbų subrangovams pagrindinis rangovas dažnai nesumoka laiku, net jei perkančiosios organizacijos ar perkantieji subjektai jiems atliko sutartyse nustatytus mokėjimus, o tai gali sukelti žalingą grandininę reakciją tiekimo grandinėje. Todėl tikslinga reikalauti, kad rangovai perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams pateiktų mokėjimų jų tiesioginiams subrangovams įrodymus;

15) siekiant užtikrinti Sąjungos teisės aktų suderinamumą, šiame reglamente turėtų būti taikomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 2014/23/ES[10], 2014/24/ES[11],

---

nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (OL L 172, 2019 6 26, p. 18).

9 2022 m. spalio 20 d. Sprendimas *BFF Finance Iberia SAU / Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León*, C585/20, EU:C:2022:806 (OL C 53, 2021 2 15, p. 19), 53 punktas.

10 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1–64).

11 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65–242).

2014/25/ES[12] ir 2009/81/EB[13] pateiktos sąvokų „perkančiosios organizacijos“ ir „perkantieji subjektai“ apibrėžtys;

16) delspinigiai už pavėluotą mokėjimą turėtų būti skaičiuojami už kiekvieną dieną kaip įprastiniai delspinigiai. Delspinigiai pridedami prie mokėtinos sumos. Taigi skolininkas bus laikomas įvykdęs savo prievoles tik tada, kai kreditoriui bus sumokėta mokėtina suma, įskaitant atitinkamus delspinigius ir fiksuoto dydžio kompensaciją. Delspinigiai turėtų būti skaičiuojami tol, kol kreditoriui sumokama mokėtina suma;

17) kreditorius neturėtų turėti galimybės atsisakyti savo teisės gauti delspinigius už pavėluotus mokėjimus, nes delspinigiai atlieka dvigubą funkciją: kreditoriui kompensuojama dalis žalos, kurią jis patyrė dėl vėlavimo, o skolininkui taikoma nuobauda už sutarties pažeidimą. Kad kreditoriui būtų lengviau gauti delspinigius ir kompensaciją, kai vėluojama atlikti mokėjimą, teisė juos gauti kreditoriui turėtų būti suteikiama automatiškai, išskyrus atvejus, kai sumokėti vėluojama ne dėl skolininko kaltės;

18) siekiant atgrasyti nuo vėlavimo sumokėti, kreditoriams turi būti sąžiningai kompensuojamos pavėluoto mokėjimo išieškojimo išlaidos. Į tokias išlaidas turėtų būti įtraukiamas administracinių išlaidų išieškojimas ir dėl pavėluoto mokėjimo patirtų vidaus išlaidų kompensavimas, o jos turėtų būti sumuojamos su delspinigiais už kiekvieną atskirą pavėluotai apmokėtą komercinį sandorį, kaip nustatė Teisingumo Teismas[14]. Fiksuota mažiausia išieškojimo išlaidų kompensavimo suma turėtų būti nustatoma nedarant poveikio nacionalinėms nuostatoms, pagal kurias nacionalinis teismas gali kreditoriui priteisti kompensaciją už papildomą žalą, susijusią su skolininko pavėluotu mokėjimu;

19) turėtų būti galima mokėjimus atlikti dalimis. Tačiau kiekvienas atskiras mokėjimas ar jo dalis turėtų būti atliekami laikantis sutartų terminų ir jiems turėtų būti taikomos šiame reglamente pavėluotiems mokėjimams nustatytos taisyklės;

20) kreditoriai turėtų turėti teisę gauti ne tik fiksuotą sumą su išieškojimu susijusioms vidaus išlaidoms padengti, bet ir pagrįstą dėl skolininko pavėluoto mokėjimo patirtų kitų išieškojimo išlaidų kompensaciją. Tokios išlaidos turėtų apimti, pavyzdžiui, išlaidas, kreditorių patirtas naudojantis advokato ar skolų išieškojimo įmonės paslaugomis;

21) reikėtų vengti piktnaudžiauti laisve sudaryti sutartis kreditoriaus nenaudai. Todėl jei sutarties sąlyga arba praktika, susijusi su mokėjimo data ar terminu, delspinigių mokėjimu ar norma, išieškojimo išlaidų kompensavimu, patikrinimo arba priėmimo procedūros trukmės pratęsimu arba tyčiniu sąskaitos faktūros išsiuntimo laiko atidėliojimu ar trukdymu ją išsiųsti, neatitinka šio reglamento, ji turėtų būti laikoma niekine;

---

[12] 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243–374).

[13] 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB (OL L 216, 2009 8 20, p. 76–136).

[14] 2022 m. spalio 20 d. Sprendimas *BFF Finance Iberia SAU / Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León*, C-585/20, ECLI:EU:C:2022:806.

22) siekiant stiprinti pastangas užkirsti kelią piktnaudžiavimui laisve sudaryti sutartis kreditorių nenaudai, organizacijos, oficialiai pripažintos atstovaujančiomis kreditoriams, arba organizacijos, turinčios teisėtą interesą atstovauti įmonėms, turėtų turėti galimybę kreiptis į nacionalinius teismus arba administracines įstaigas, kad būtų užkirstas kelias pavėluotiems mokėjimams;

23) kad būtų garantuotai sumokėta visa mokėtina suma, svarbu užtikrinti, kad pardavėjas išlaikytų prekių nuosavybės teisę tol, kol už jas visiškai atsiskaitoma, jeigu pirkėjas ir pardavėjas aiškiai susitarė dėl nuosavybės teisės išlaikymo prieš pristatant prekes;

24) siekiant, kad šis reglamentas būtų taikomas tinkamai, svarbu užtikrinti šiame reglamente nustatytų teisių ir pareigų skaidrumą. Siekiant užtikrinti, kad būtų taikomos tinkamos delspinigių normos, svarbu, kad valstybės narės ir Komisija jas skelbtų viešai;

25) už pavėluotą mokėjimą taikomos sankcijos gali būti atgrasomos tik jei kartu taikomos teisių gynimo procedūros, kuriomis gali pasinaudoti kreditorius, yra greitos ir veiksmingos. Todėl visi Sąjungoje įsisteigę kreditoriai turėtų turėti galimybę naudotis su neginčytinais reikalavimais susijusiomis efektyviomis išieškojimo procedūromis;

26) siekdamos palengvinti ir užtikrinti šio reglamento laikymąsi, valstybės narės turėtų paskirti už jo vykdymo užtikrinimą atsakingas institucijas, kurios objektyviai ir sąžiningai vykdytų savo pareigas ir užduotis ir užtikrintų vienodą požiūrį į privačias įmones ir valdžios institucijas. Tokios vykdymo užtikrinimo institucijos turėtų vykdyti tyrimus savo iniciatyva, reaguoti į skundus ir būti įgaliotos, be kita ko, skirti sankcijas ir reguliariai skelbti savo sprendimus. Be to, kad vykdymo užtikrinimas būtų veiksmingesnis, valstybės narės turėtų, kiek įmanoma, naudoti skaitmenines priemones;

27) siekdamos užtikrinti, kad teisių gynimo priemonės būtų paprastos ir prieinamos, valstybės narės turėtų skatinti savanoriškai naudotis veiksmingu ir nepriklausomu alternatyviu ginčų sprendimo mechanizmu komerciniuose sandoriuose kilusiems ginčams dėl mokėjimo spręsti;

28) remiantis sąskaitomis faktūromis pateikiami mokėjimo prašymai, taigi sąskaitos faktūros yra svarbūs sandorių dėl prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinės dokumentai, *inter alia*, nustatant mokėjimo terminus. Svarbu skatinti taikyti sistemas, kuriomis užtikrinamas teisinis tikrumas dėl tikslios datos, kurią skolininkai gauna sąskaitas faktūras, be kita ko, e. sąskaitų faktūrų srityje, kur sąskaitų faktūrų gavimas galėtų tapti elektroniniu įrodymu, ir kuri iš dalies reglamentuojama Tarybos direktyvos 2006/112/EB[15] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/55/EB[16] nuostatomis dėl sąskaitų faktūrų išrašymo;

29) galimybės įmonėms, ypač MVĮ, gauti veiksmingų kredito valdymo ir finansinio raštingumo mokymų gali turėti didelį poveikį mažinant pavėluotų mokėjimų, išlaikant optimalius pinigų srautus, mažinant įsipareigojimų neįvykdymo riziką ir didinant augimo potencialą. Vis dėlto MVĮ dažnai neturi galimybių investuoti į tokius mokymus, o šiuo metu teikiama labai mažai mokymų ir mokomosios medžiagos, kuriais visų pirma būtų siekiama gilinti MVĮ žinias apie kredito valdymą ir sąskaitų

[15] 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006 12 11, p. 1).

[16] 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/55/ES dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo viešuosiuose pirkimuose (OL L 133, 2014 5 6, p. 1).

faktūrų tvarkymą. Todėl tikslinga valstybėms narėms nustatyti prievolę užtikrinti, kad MVĮ būtų rengiami ir prieinami kredito valdymo ir finansinio raštingumo mokymai, be kita ko, mokymai, kaip naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, kad mokėjimai būtų vykdomi laiku;

30) tam tikros šio reglamento nuostatos susijusios su Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/633[17] nuostatomis. Direktyvų 2011/7/ES ir (ES) 2019/633 ryšys paaiškintas Direktyvos (ES) 2019/633 17 ir 18 konstatuojamosiose dalyse ir 3 straipsnio 1 dalyje. Kadangi šiuo reglamentu pakeičiama Direktyva 2011/7/ES, jis neturėtų daryti poveikio Direktyvoje (ES) 2019/633 nustatytoms taisyklėms, įskaitant nuostatas, taikomas mokėjimams pagal mokykloms skirtą programą[18], vertės pasidalijimo susitarimams[19] ir tam tikriems mokėjimams vyno sektoriuje parduodant vynuoges, misą ir neišpilstytą vyną[20], išskyrus terminus, taikomus ilgiausiems mokėjimo už negreitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų tiekimą laikotarpiams. Tačiau šiuo reglamentu valstybėms narėms neužkertamas kelias nustatyti arba palikti galioti žemės ūkio ir maisto sektoriuje taikomas nacionalines nuostatas, kuriomis nustatomi griežtesni mokėjimo terminai arba kitoks mokėjimo laikotarpių skaičiavimas, *dies a quo* ir žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjams taikomos patikrinimo ir priėmimo procedūros, kurie yra palankesni kreditoriui;

31) šiuo reglamentu siekiama kovoti su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, siekiant užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą ir taip didinti įmonių, ypač MVĮ, konkurencingumą. Šių tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, nes įgyvendinant nacionalinius sprendimus taisyklės veikiausiai nebūtų vienodos, bendroji rinka būtų suskaidyta, o tarpvalstybiniu mastu prekiaujančios įmonės patirtų didesnių išlaidų. Todėl tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu. Taigi laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

32) kad visiems susijusiems subjektams būtų suteikta pakankamai laiko nustatyti priemones, būtinas, kad būtų laikomasi šio reglamento, jo taikymas turėtų būti atidėtas. Tačiau, siekiant užtikrinti geresnę kreditorių apsaugą, komerciniams sandoriams, kurie turi būti apmokėti po šio reglamento įsigaliojimo dienos, jo nuostatos taikomos net jei atitinkama sutartis buvo pasirašyta iki jo taikymo pradžios dienos,

---

17 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/633 dėl įmonių vienų kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje (OL L 111, 2019 4 25, p. 59).

18 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (OL L 347, 2013 12 20, p. 671), 23 straipsnis.

19 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (OL L 347, 2013 12 20, p. 671), 172a straipsnis.

20 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (OL L 347, 2013 12 20, p. 671), 147a straipsnis.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis
Taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas mokėjimams, atliekamiems pagal įmonių tarpusavio sandorius arba įmonių ir valdžios institucijų sandorius, kai skolininkas yra valdžios institucija, pagal kuriuos už atlygį tiekiamos prekės arba teikiamos paslaugos (toliau – komerciniai sandoriai).

2. 1 dalyje nurodytas prekių tiekimas ar paslaugų teikimas apima viešųjų darbų, statybos ir civilinės inžinerijos darbų planavimą ir vykdymą.

3. Šis reglamentas netaikomas šiems mokėjimams:

   a) mokėjimams pagal sandorius su vartotojais;

   b) kompensacijos už žalą mokėjimams, įskaitant draudimo bendrovių mokėjimus;

   c) mokėjimams vykdant prievoles, kurios gali būti atšauktos, atidėtos arba panaikintos pagal nemokumo procedūrą ar restruktūrizavimo procedūrą, įskaitant prevencinio restruktūrizavimo procedūras pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1023[21], arba atsižvelgiant į tokias procedūras.

4. Išskyrus 3 straipsnio 1 dalį, šis reglamentas nedaro poveikio Direktyvos (ES) 2019/633 nuostatoms.

2 straipsnis
Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) įmonė – organizacija, nepaisant jos formos ir finansavimo būdo, savarankiškai vykdanti ekonominę arba profesinę veiklą;

2) valdžios institucija – perkančioji organizacija, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/23/ES 6 straipsnio 1 dalyje, Direktyvos 2014/24/ES 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir Direktyvos 2014/25/ES 3 straipsnio 1 dalyje;

3) pavėluotas mokėjimas – mokėjimas, neatliktas per sutartyje arba teisės aktuose nustatytą mokėjimo laikotarpį, kaip nustatyta 3 straipsnyje;

4) mokėtina suma – suma, kuri turėjo būti sumokėta per sutartyje arba teisės aktuose nustatytą mokėjimo laikotarpį, kaip nustatyta 3 straipsnyje, įskaitant taikomus mokesčius, muitus, rinkliavas ar kitus mokesčius, nurodytus sąskaitoje faktūroje arba lygiaverčiame mokėjimo prašyme;

5) vykdomasis dokumentas – teismo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimas, nutartis ar mokėjimo nurodymas, privatus dokumentas ar bet koks kitas išduotas dokumentas, įskaitant vykdytinus laikinai, dėl mokėjimo nedelsiant arba dalimis, kuriuo kreditoriaus reikalavimas skolininkui gali būti išieškomas priverstinio vykdymo būdu;

---

[21] 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (OL L 172, 2019 6 26, p. 18).

6) nuosavybės teisės išlaikymas – sutartyje nustatytas susitarimas, pagal kurį pardavėjas išlaiko atitinkamų prekių nuosavybės teisę, kol nesumokėta visa kaina;

7) priėmimo arba patikrinimo procedūra – procedūra, per kurią nustatoma, ar pristatytos prekės arba suteiktos paslaugos atitinka sutartyje nustatytus reikalavimus;

8) skolininkas – fizinis ar juridinis asmuo arba valdžios institucija, kurie privalo sumokėti už pristatytą prekę arba suteiktą paslaugą;

9) kreditorius – fizinis ar juridinis asmuo arba valdžios institucija, kurie skolininkui pristatė prekes arba suteikė paslaugas.

3 straipsnis

Mokėjimo laikotarpiai

1. Komerciniuose sandoriuose mokėjimo laikotarpis negali būti ilgesnis nei 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kurią skolininkas gauna sąskaitą faktūrą arba lygiavertį mokėjimo prašymą, jeigu skolininkas yra gavęs prekes ar paslaugas. Šis laikotarpis taikomas ir sandoriams tarp įmonių, ir sandoriams tarp valdžios institucijų ir įmonių. Toks pat mokėjimo laikotarpis taikomas ir negreitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų reguliariam ir nereguliariam tiekimui, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2019/633 3 straipsnio 1 dalies a punkto i papunkčio antroje įtraukoje ir 3 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunkčio antroje įtraukoje, išskyrus atvejus, kai valstybės narės nustato trumpesnį mokėjimo už tokius produktus laikotarpį.

2. Priėmimo arba patikrinimo procedūra nacionalinėje teisėje išimties tvarka gali būti numatyta tik kai tai tikrai būtina dėl ypatingo prekių ar paslaugų pobūdžio. Tokiu atveju priėmimo arba patikrinimo procedūra išsamiai aprašoma sutartyje, be kita ko, nurodoma jos trukmė.

3. Jeigu sutartyje pagal 2 dalį numatyta priėmimo arba patikrinimo procedūra, maksimali tos procedūros trukmė negali būti ilgesnė nei 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kurią skolininkas gavo prekes ar paslaugas, net jei tos prekės pristatytos ar paslaugos suteiktos prieš išrašant sąskaitą faktūrą ar lygiavertį mokėjimo prašymą. Tokiu atveju skolininkas priėmimo arba patikrinimo procedūrą pradeda iš karto, kai iš kreditoriaus gauna prekes ir (arba) paslaugas, kurios yra komercinio sandorio objektas. Atlikus tokią procedūrą, mokėjimo laikotarpis negali būti ilgesnis nei 30 kalendorinių dienų.

4. 1 dalyje nustatytas mokėjimo laikotarpis yra ilgiausias mokėjimo laikotarpis ir nedaro poveikio trumpesniam laikotarpiui, kuris gali būti nustatytas nacionalinėje teisėje.

4 straipsnis

Mokėjimai subrangovams vykdant viešuosius pirkimus

1. Pagal darbų viešojo pirkimo sutartis, kurioms taikomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/23/ES, 2014/24/ES, 2014/25/ES ir 2009/81/EB[22], rangovai perkančiosioms organizacijoms ar perkantiesiems subjektams, kaip apibrėžta tose direktyvose, pateikia įrodymus, kad, kai taikoma, sumokėjo vykdant sutartį

[22] 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

dalyvaujantiems savo tiesioginiams subrangovams, laikydamiesi šiame reglamente nustatytų terminų ir sąlygų. Kaip įrodymą rangovas gali prieš pateikdamas mokėjimo prašymą arba vėliausiai kartu su tokiu prašymu perkančiajai organizacijai ar perkančiajam subjektui pateikti rašytinį pareiškimą.

2. Jeigu perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas negavo 1 dalyje nurodytų įrodymų arba turi informacijos apie pagrindinio rangovo pavėluotą mokėjimą jo tiesioginiams subrangovams, perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas nedelsdami apie tai praneša savo valstybės narės vykdymo užtikrinimo institucijai.

5 straipsnis
Delspinigiai

1. Pavėluoto mokėjimo atveju skolininkas privalo sumokėti delspinigius, išskyrus atvejus, kai skolininkas už mokėjimo vėlavimą neatsako.

2. Skolininkui automatiškai atsiranda prievolė sumokėti delspinigius kreditoriui, o kreditorius neprivalo siųsti priminimo, jeigu įvykdomos šios sąlygos:

   a) kreditorius įvykdė savo sutartines prievoles ir teisės aktuose nustatytas prievoles;

   b) skolininkas gavo sąskaitą faktūrą arba lygiavertį mokėjimo prašymą;

   c) kreditorius negavo sąskaitoje faktūroje arba lygiaverčiame mokėjimo prašyme nurodytos mokėtinos sumos per sutartyje arba teisės aktuose nustatytą mokėjimo laikotarpį, kaip nustatyta 3 straipsnyje.

3. Kreditorius negali atsisakyti savo teisės gauti delspinigius.

4. Sąskaitos faktūros arba lygiaverčio mokėjimo prašymo gavimo data skolininko ir kreditoriaus sutartyje nenustatoma.

5. Skolininkas pateikia kreditoriui visą aktualią informaciją siekdamas užtikrinti, kad skolininkas priimtų ir tvarkytų kreditoriaus sąskaitą faktūrą arba lygiavertį mokėjimo prašymą, kai tik jį gavo.

6. Jeigu įvykdomos 2 dalyje nustatytos sąlygos, delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo paskutinio iš šių įvykių:

   a) kai skolininkas gavo sąskaitą faktūrą arba lygiavertį mokėjimo prašymą;

   b) kai skolininkas gavo prekes ar paslaugas.

7. Delspinigiai skaičiuojami tol, kol sumokama mokėtina suma.

6 straipsnis
Delspinigių norma

1. Delspinigiai lygūs pagrindinei palūkanų normai, pridėjus 8 procentinius punktus.

2. Valstybės narės, kurių valiuta yra euro, užtikrina, kad pagrindinė palūkanų norma atitiktų vieną iš šių normų:

   a) palūkanų normą, kurią Europos Centrinis Bankas taiko savo pagrindinėms refinansavimo operacijoms;

   b) ribinę palūkanų normą, nustatytą pagal Europos Centrinio Banko vėliausių pagrindinių refinansavimo operacijų kintamųjų palūkanų konkurso procedūras.

3. Valstybėse narėse, kurių valiuta nėra euro, pagrindinė palūkanų norma yra jų nacionalinio centrinio banko nustatyta norma.

4. Pirmojo atitinkamų metų pusmečio pagrindinė palūkanų norma yra tų metų sausio 1 d. nustatoma norma. Antrojo atitinkamų metų pusmečio pagrindinė palūkanų norma yra tų metų liepos 1 d. nustatoma norma.

7 straipsnis
Mokėjimo grafikai

Kai mokėjimas vykdomas pagal grafikus, kuriuose numatytos dalinės įmokos, ir kuri nors dalinė įmoka nesumokama iki sutartos datos, 5 straipsnyje nurodyti delspinigiai skaičiuojami remiantis bet kuria pradelsta sumokėti suma. Taip pat pagal 8 straipsnį mokama kompensacija.

8 straipsnis
Išieškojimo išlaidų kompensavimas

1. Jeigu pagal 5 straipsnį reikia mokėti delspinigius, skolininkui automatiškai atsiranda prievolė kreditoriui sumokėti fiksuoto dydžio išieškojimo išlaidų kompensaciją, kuri sudaro fiksuotą 50 EUR sumą už kiekvieną atskirą komercinį sandorį.

2. 1 dalyje nurodytą fiksuoto dydžio kompensaciją skolininkas kreditoriui turi sumokėti kaip kreditoriaus patirtų išieškojimo išlaidų kompensaciją, o priminimas nėra būtinas.

3. Kreditorius negali atsisakyti savo teisės gauti 1 dalyje nustatytą fiksuoto dydžio kompensaciją.

4. Be 1 dalyje nurodytos fiksuoto dydžio kompensacijos, kreditorius turi teisę iš skolininko gauti pagrįstą kompensaciją už visas išieškojimo išlaidas, viršijančias tą fiksuoto dydžio kompensaciją ir patirtas dėl skolininko pavėluoto mokėjimo.

5. Šis straipsnis taikomas nedarant poveikio kreditoriaus teisėms gauti bet kokią kitą kompensaciją.

9 straipsnis
Niekinės sutarties sąlygos ir praktika

1. Šios sutarties sąlygos ir praktika yra niekinės:

   a) mokėjimo laikotarpio nustatymas pažeidžiant 3 straipsnį;

   b) kreditoriaus teisės gauti 5 straipsnyje nustatytus delspinigius arba teisės gauti 8 straipsnyje nustatytą išieškojimo išlaidų kompensaciją panaikinimas arba apribojimas;

   c) patikrinimo arba priėmimo procedūros pratęsimas ilgiau, nei nustatyta 3 straipsnio 3 dalyje;

   d) tyčinis sąskaitos faktūros išsiuntimo laiko atidėliojimas arba trukdymas ją išsiųsti.

2. Valstybės narės užtikrina, kad būtų tinkamų ir veiksmingų priemonių 1 dalyje nurodytoms sutarčių sąlygoms ir praktikai nutraukti.

3. 2 dalyje nurodytos priemonės apima galimybę organizacijai, oficialiai pripažintai atstovaujančia kreditoriams, arba organizacijoms, turinčioms teisėtą interesą atstovauti įmonėms, kreiptis į teismus arba kompetentingas administracines įstaigas.

10 straipsnis
Nuosavybės teisės išlaikymas

Kreditorius išlaiko prekių nuosavybės teisę tol, kol už jas visiškai atsiskaitoma, jeigu skolininkas ir kreditorius aiškiai susitarė dėl nuosavybės teisės išlaikymo prieš pristatant prekes.

11 straipsnis
Skaidrumas

1. Valstybės narės užtikrina šiame reglamente nustatytų teisių ir pareigų skaidrumą, be kita ko, viešai skelbdamos taikomą delspinigių normą.

2. Komisija galiojančias valstybėse narėse taikomas delspinigių normas viešai skelbia internete.

12 straipsnis
Išieškojimo procedūros neginčytinų reikalavimų atveju

1. Jeigu skola ir procedūra neginčijami, kreditoriai vykdomąjį dokumentą gauna per 90 kalendorinių dienų nuo ieškinio pareiškimo arba kreipimosi į teismą ar kitą kompetentingą instituciją, be kita ko, kai taikoma pagreitinta procedūra ir neatsižvelgiant į skolos dydį.

2. Skaičiuojant 1 dalyje nurodytą laikotarpį į šiuos laikotarpius neatsižvelgiama:

   a) dokumentų įteikimo laikotarpius;

   b) bet kokį vėlavimą dėl kreditoriaus kaltės.

3. Šis straipsnis nedaro poveikio Reglamento (EB) Nr. 1896/2006 nuostatoms.

13 straipsnis
Vykdymo užtikrinimo institucijos

1. Kiekviena valstybė narė paskiria vieną ar kelias institucijas, atsakingas už šio reglamento vykdymo užtikrinimą (toliau – vykdymo užtikrinimo institucija).

2. Prireikus vykdymo užtikrinimo institucijos imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad būtų laikomasi mokėjimų terminų.

3. Vykdymo užtikrinimo institucijos veiksmingai bendradarbiauja tarpusavyje ir su Komisija ir vienos kitoms teikia savitarpio pagalbą atliekant tarpvalstybinio pobūdžio tyrimus.

4. Vykdymo užtikrinimo institucijos koordinuoja savo veiklą su kitomis institucijomis, atsakingomis už kitų Sąjungos ar nacionalinės teisės aktų vykdymo užtikrinimą, be kita ko, vykdydamos prievoles keistis informacija.

5. Vykdymo užtikrinimo institucijos gautus skundus dėl pavėluotų mokėjimų žemės ūkio ir maisto sektoriuje perduoda kompetentingoms vykdymo užtikrinimo institucijoms pagal Direktyvą (ES) 2019/633.

14 straipsnis

Vykdymo užtikrinimo institucijų įgaliojimai

1. Vykdymo užtikrinimo institucijos turi savo pareigoms atlikti būtinų išteklių ir kompetencijos ir turi šiuos įgaliojimus:

   a) įgaliojimą savo iniciatyva arba remiantis skundu pradėti ir vykdyti tyrimus;

   b) įgaliojimą reikalauti, kad kreditoriai ir skolininkai pateiktų visą būtiną informaciją, kad būtų galima vykdyti tyrimus, susijusius su pavėluotais mokėjimais, atliekamais pagal komercinius sandorius;

   c) įgaliojimą vykdant tyrimus iš anksto nepranešus atlikti patikrinimus vietoje;

   d) įgaliojimą priimti sprendimus, kuriais konstatuojamas šio reglamento pažeidimas ir reikalaujama, kad skolininkas sumokėtų delspinigius, kaip nustatyta 5 straipsnyje, arba reikalaujama, kad skolininkas kreditoriui sumokėtų kompensaciją, kaip nustatyta 8 straipsnyje;

   e) įgaliojimą už pažeidimą atsakingiems subjektams skirti baudas ir kitas sankcijas bei taikyti laikinąsias apsaugos priemones arba pradėti procesą dėl jų skyrimo ir taikymo;

   f) įgaliojimą reikalauti, kad skolininkas liautųsi daręs pažeidimą;

   g) įgaliojimą skelbti d, e ir f punktuose nurodytus sprendimus.

2. Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus šį reglamentą, taikymo taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

3. Valstybės narės [iki ... / nedelsdamos] apie tas taisykles ir priemones praneša Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus paskesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

15 straipsnis

Skundai ir konfidencialumas

1. Kreditoriai skundus gali teikti valstybės narės, kurioje yra įsisteigę, vykdymo užtikrinimo institucijai arba valstybių narių, kuriose yra įsisteigęs skolininkas, vykdymo užtikrinimo institucijai. Vykdymo užtikrinimo institucija, kuriai pateikiamas skundas, turi būti kompetentinga užtikrinti šio reglamento vykdymą.

2. Organizacijos, oficialiai pripažintos atstovaujančiomis kreditoriams, arba organizacijos, turinčios teisėtą interesą atstovauti įmonėms, turi teisę pateikti skundą 13 straipsnyje nurodytoms vykdymo užtikrinimo institucijoms vieno ar kelių savo narių prašymu arba, kai tinkama, vieno ar kelių joms priklausančių organizacijų narių prašymu, jeigu tie nariai mano, kad nukentėjo dėl šio reglamento pažeidimo.

3. Skundo pateikėjui paprašius, vykdymo užtikrinimo institucija imasi reikiamų priemonių, kad tinkamai apsaugotų skundo pateikėjo tapatybę. Skundo pateikėjas nurodo visą informaciją, kurią prašo laikyti konfidencialia.

4. Skundą gavusi vykdymo užtikrinimo institucija per pagrįstą laikotarpį po skundo gavimo praneša skundo pateikėjui, kokių tolesnių veiksmų dėl skundo ketina imtis.

5. Jeigu vykdymo užtikrinimo institucija mano, kad imtis veiksmų dėl skundo nėra pakankamo pagrindo, ji per pagrįstą laikotarpį po skundo gavimo praneša skundo pateikėjui apie savo sprendimo priežastis.

6. Jeigu vykdymo užtikrinimo institucija mano, kad imtis veiksmų dėl skundo yra pakankamas pagrindas, ji per pagrįstą laikotarpį pradeda, vykdo ir užbaigia skundo tyrimą.

7. Jeigu vykdymo užtikrinimo institucija nustato, kad skolininkas pažeidė šį reglamentą, ji pareikalauja, kad skolininkas nutrauktų neteisėtą praktiką.

16 straipsnis

Alternatyvus ginčų sprendimas

1. Nedarydamos poveikio kreditorių teisei teikti skundus pagal 15 straipsnį ir 13, 14 ir 15 straipsniuose nustatytoms vykdymo užtikrinimo institucijų prievolėms ir įgaliojimams, valstybės narės skatina sprendžiant skolininkų ir kreditorių ginčus savanoriškai naudotis veiksmingais ir nepriklausomais alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmais.

2. Ginčus dėl pavėluoto mokėjimo sprendžiant alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmais, ginčo šalys skatinamos pačios rasti sprendimą, o tokie mechanizmai turi būti greiti, veiksmingi ir ekonomiškai efektyvūs, taip pat padėti išlaikyti šalių tarpusavio pasitikėjimą.

17 straipsnis

Skaitmeninės priemonės, kredito valdymas ir finansinio raštingumo mokymas

1. Siekdamos veiksmingai užtikrinti šio reglamento vykdymą, valstybės narės, kiek įmanoma, naudoja skaitmenines priemones.

2. Valstybės narės užtikrina, kad mažosios ir vidutinės įmonės gautų ir turėtų galimybę naudoti kredito valdymo priemones, taip pat joms būtų rengiami ir prieinami finansinio raštingumo mokymai, be kita ko, mokymai, kaip naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, kad mokėjimai būtų vykdomi laiku.

18 straipsnis

Ataskaita

Komisija iki [Leidinių biuro prašoma įrašyti datą – 4 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą.

19 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2011/7/ES panaikinama.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šį reglamentą.

20 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. Jis taikomas nuo [Leidinių biuro prašoma įrašyti datą – 12 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

3. Po šio reglamento taikymo pradžios dienos vykdomiems komerciniams sandoriams taikomos šio reglamento nuostatos, įskaitant atvejus, kai pagrindinė sutartis buvo sudaryta iki tos datos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas / Pirmininkė	*Pirmininkas / Pirmininkė*